

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 1 De wankele democratie?

1 maximumscore 4

een juist antwoord bevat:

- een uitleg dat een bindingsvraagstuk te herkennen is met gebruik van het hoofdconcept binding en een voorbeeld uit het tekstfragment 1
- met gebruik van een passend kernconcept en een voorbeeld uit het tekstfragment 1
- een uitleg dat een verhoudingsvraagstuk te herkennen is met gebruik van het hoofdconcept verhouding en een voorbeeld uit het tekstfragment 1
- met gebruik van passend kernconcept en een voorbeeld uit het tekstfragment 1

voorbeeld van een juist antwoord:

(bindingsvraagstuk)

- Er is in het tekstfragment sprake van een bindingsvraagstuk, want het gaat om de vraag of de burger **voldoende vertrouwen heeft in het parlement**/de politici/het politieke stelsel. En dat heeft de burger (r. 12-14 of 19-23). Het gaat dus over de binding van de burger met de staat 1
- In de tekst staat dat de Nederlander vertrouwen heeft in **de politieke instituties** zoals het democratisch stelsel of de parlementaire democratie (r. 15-23). **Politieke instituties** is een kernconcept van het hoofdconcept binding. Je zou kunnen stellen dat burgers **de regels van politieke besluitvorming en de wijze waarop de burgers invloed kunnen hebben op de politiek**, accepteren en grotendeels waarderen 1

(verhoudingsvraagstuk)

- Er is in het tekstfragment sprake van een verhoudingsvraagstuk, want het hoofdconcept verhouding verwijst naar de wijze waarop **mensen zich van elkaar onderscheiden**. De onderzoekers constateren namelijk een verschil in politiek vertrouwen tussen hoger en lager opgeleiden (r. 27-31) 1
- Het verschil in vertrouwen hangt samen met de opleiding die mensen hebben genoten (r. 27-31). De verschillen in opleiding van mensen is een voorbeeld van **sociale ongelijkheid**. Verschillen in opleiding zijn een aanwijzing **voor ongelijke verdeling van hooggewaardeerde zaken** 1

Vraag	Antwoord	Scores
<p>2</p>	<p>maximumscore 2 een juist antwoord bevat: een uitleg van het herkennen van twee kernconcepten van het hoofdconcept verandering (niet modernisering) in het tekstfragment (uitleg per kernconcept 1 scorepunt)</p> <p>voorbeeld van een juist antwoord:</p> <ul style="list-style-type: none"> In de verklaring dat burgers, met name de hoger opgeleiden, vooral anders politiek actief zijn geworden (r. 50-51) is democratisering te herkennen. Burgers willen juist meer invloed op de politieke besluitvorming en grijpen naar andere manieren dan stemmen, zoals het meedoen aan inspraak, acties en dergelijke (r. 51). Dit is een voorbeeld van democratisering In de verklaring dat kiezers minder vastzitten aan een politieke partij, zoals in de verzuiling (r. 54-57) of in de verklaring dat niet alleen het ledenaantal van politieke organisaties daalde, maar van vrijwel alle maatschappelijke organisaties in de afgelopen vijftig jaar (r. 66-73) is individualisering te herkennen omdat het individu zich in toenemende mate vrij voelt zijn eigen keuzes te maken, los van bestaande maatschappelijke organisaties (als wel om een minder vaste binding aan organisaties, zoals politieke partijen, waardoor mensen eerder van lidmaatschap of andere vormen van steun (zoals stemmen) wisselen) 	<p>1</p> <p>1</p>
<p>3</p>	<p>maximumscore 2 een juist antwoord bevat: twee redenen waarom Nederlanders minder binding voelen met de EU dan met de eigen staat met gebruik van een ander kernconcept per reden (per reden 1 scorepunt)</p>	

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

voorbeelden van juiste redenen:

- **Burgers in Nederland zien zich in de eerste plaats als Nederlander. Dat is hun identiteit.** Veel kiezers/burgers voelen zich geen/minder Europeaan. / Veel Nederlanders ervaren **een nationale identiteit: het gevoel en bewustzijn deel uit te maken van de Nederlandse cultuur en daar ook trots op kunnen zijn.** (Een dergelijk groepsgevoel en -bewustzijn van mensen bestaat nauwelijks over Europa.) 1
- Er is in Nederland geen sprake van/weinig besef van een **gemeenschappelijke Europese cultuur: te weinig besef van gedeelde gemeenschappelijke waarden, normen, taal, geschiedenis, etc.** / Nederlanders ervaren sterke bindingen met Nederland door het besef van een gemeenschappelijke herkomst en **cultuur: gedeelde waarden en normen, gemeenschappelijke taal, eigen instituties als politiek systeem, onderwijssysteem, media, nationale feestdagen.** (Deze culturele factoren kunnen de bindingen met Europa verzwakken.) 1

4 maximumscore 2

een juist antwoord bevat:

- de rationele-keuzebenadering 1
- een verklaring van het feit dat de opkomst bij verkiezingen voor het Europees Parlement lager is dan de opkomst bij de Tweede Kamerverkiezingen met behulp van de rationele-keuzebenadering 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- de rationele-keuzebenadering 1
- Stemmen op vertegenwoordigende lichamen is op te vatten als een rationele keuze. Volgens de rationele-keuzebenadering zijn de kiezers individuen die de kosten en baten die aan alternatieven zijn verbonden tegen elkaar afwegen. De kosten zijn de moeite die burgers doen om te gaan stemmen. Kiezers zien minder baten/weinig nut in het kiezen voor het Europees Parlement (EP) dan in het kiezen voor de Tweede Kamer. (Burgers hebben het idee dat ze met hun stem voor het EP minder invloed kunnen uitoefenen dan in het kiezen voor de Tweede Kamer, dus zullen ze eerder meedoen aan de Tweede Kamerverkiezingen dan aan de verkiezingen voor het EP.) 1

Vraag	Antwoord	Scores
5	<p>maximumscore 2 een juist antwoord bevat: een uitleg van de moderniseringstheorie op grond van tekst 2 met gebruik van twee elementen van het kernconcept modernisering (per element met voorbeeld uit de tekst 1 scorepunt)</p> <p>voorbeeld van een juist antwoord:</p> <ul style="list-style-type: none"> • (element 1) Volgens de moderniseringstheorie leidt modernisering, zoals de toepassing van wetenschap en techniek – “stijging van het opleidingsniveau en ontwikkeling van massacommunicatiemiddelen” – (r. 8-10) • (element 2) tot mondige burgers die streven “naar zelfontplooiing” en meer betrokkenheid bij de politieke besluitvorming (r. 12-25), met andere woorden tot het loskomen van traditionele verhoudingen 	<p>1</p> <p>1</p>
6	<p>maximumscore 2 een juist antwoord bevat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • een verband tussen de moderniseringstheorie zoals beschreven in tekst 2 en de trend in de mate van politieke steun van hoger opgeleiden • een uitleg van het ondersteunen of tegenspreken van de moderniseringstheorie op grond van een gegeven uit figuur 2 of 3 <p>voorbeeld van een juist antwoord:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De moderniseringstheorie voorspelt dat de politieke steun zal afnemen onder hoger opgeleiden indien democratische hervormingen uitblijven (r. 30-32). / Omdat de hoger opgeleiden meer democratie willen, voorspelt de moderniseringstheorie dat de politieke steun onder hoger opgeleiden zal afnemen (r. 26-29) • Uit figuur 2 blijkt dat de tevredenheid van hoger opgeleiden met de democratie in de periode 1973-2012 is toegenomen, wat de moderniseringstheorie tegenspreekt 	<p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>
7	<p>maximumscore 2 een juist antwoord bevat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • een verband tussen de globaliseringstheorie zoals beschreven in tekst 2 en de trend in de mate van politieke steun van lager opgeleiden • een uitleg van het ondersteunen of tegenspreken van de globaliseringstheorie op grond van een gegeven uit figuur 2 of 3 	<p>1</p> <p>1</p>

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

voorbeeld van een juist antwoord:

- De globaliseringstheorie voorspelt dat de politieke steun onder burgers met een laag inkomen/met een laag opleidingsniveau zal gaan dalen, omdat door globaliseringsprocessen de welvaart en werkgelegenheid van vooral lager opgeleiden onder druk is komen te staan (r. 40-43) 1
- Lager opgeleiden worden ondanks de toename van globalisering steeds tevredener met democratie. Dit blijkt uit figuur 2. / Uit figuur 3 blijkt het vertrouwen van lager opgeleiden in het parlement in de periode 1981-2008 niet te dalen. Dus de gegevens uit figuur 2 of 3 spreken de globaliseringstheorie tegen 1

8 maximumscore 2

een juist antwoord bevat:

een uitleg dat er geen sprake is van een legitimiteitscrisis in de representatieve democratie door

- een juiste interpretatie te geven van de figuren 4 en 5 over de mate van representativiteit 1
- gebruik te maken van het kernconcept representativiteit bij de interpretatie van de figuren 4 en 5 met de constatering dat je door de toename van representativiteit niet kunt spreken van een legitimiteitscrisis in de representatieve democratie 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- Uit figuur 4 blijkt dat de Kamerleden in 1977-1979 gemiddeld linkser waren dan de kiezers; er is sprake van geringe representativiteit. Uit figuur 5 blijken de links-rechtsopvattingen van de Kamerleden in 2006 voor bijna 90 procent overeenkomen met de kiezers. Er is dus een grote mate van representativiteit 1
- De mate waarin **de standpunten van vertegenwoordigers van politieke partijen overeenkomen met die van de groep die zij vertegenwoordigen** is hoog in 2006. Deze hoge mate van representativiteit duidt op legitimiteit van het systeem. Er is dus geen sprake van een legitimiteitscrisis in de representatieve democratie 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

9 maximumscore 4

een juist antwoord bevat:

- een hypothese bij de gegeven onderzoeksvraag die als een hypothese/verwachting (en niet als een vraag) is geformuleerd waarin ook een element van het kernconcept politieke socialisatie is gebruikt 1
- een onafhankelijke variabele en een afhankelijke variabele waarbij uit de formulering moet blijken dat het variabelen zijn en geen constanten; en dat de afhankelijke variabele datgene moet zijn dat wordt verklaard en de onafhankelijke variabele datgene dat de verklaring biedt 1
- een operationalisering van de variabelen; de variabelen uit de hypothese zijn op een juiste wijze vertaald naar meetbare indicatoren 1
- een beredeneerde keuze voor een van de onderzoeksmethoden: enquête, interview of een (quasi-) experiment vanuit de aard van deze methoden 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- (hypothese) Als jongeren van 18-24 jaar die voor het eerst mogen stemmen, op school relevante politieke kennis hebben opgedaan (over de gemeenteraadsverkiezingen) dan gaan zij vaker stemmen dan jongeren die geen of weinig hebben geleerd over politieke besluitvorming/over de gemeenteraadsverkiezingen 1
- In deze hypothese is de onafhankelijke variabele de hoeveelheid relevante politieke kennis die de afhankelijke variabele beïnvloedt: het al dan niet gaan stemmen bij de gemeenteraadsverkiezingen 1
- Operationaliseren van de variabele 'de hoeveelheid relevante politieke kennis' is bijvoorbeeld (indicator) 'het behaalde cijfer voor het vak maatschappijleer op de middelbare school' / 'de hoeveelheid lessen of de hoeveelheid leerstof over politieke vorming die de jongere gehad heeft' / 'de score op een toets over politieke kennis'; de variabele 'al dan niet gaan stemmen' kan meetbaar gemaakt worden door te vragen of de jongere gestemd heeft bij de laatste gemeenteraadsverkiezing(en) 1
- Om de hypothese te toetsen is een enquête een juiste onderzoeksmethode, omdat met een enquête grote aantallen respondenten in het onderzoek ondervraagd kunnen worden / omdat in een enquête veel van de genoemde indicatoren bevraagd kunnen worden / omdat in een enquête in principe de betrouwbaarheid van de resultaten hoog is 1